Вісти з Канади.

Наші аґенти:
W. P. Hruszowy,
P. O. Sclater, Man.
T. J. Marciniw,
P. O. Mink Creek, Man.
Nykola Ogryzlo,
Sifton, Man.
S. Lytwyn,
Winnipegosis, Man.
D. Torbiak,
Poplarfield, Man.
D. M. Pryslak,
Winnipeg Beach, Man.

Процес між Рудиком і Шандром.

В Едмонтоні розпочав ся процес проти москвофіла Шандра, що зістав вибраний послом при послідних провінціональних виборах а Альберті. Оскаржив його п. Рудик, який був кандидатом в тім самім окрузі та як говорить, по причині надужить, яких допускав ся Шандро, зістав понижений в користь Шандра. Розправу відложено на оден тиждень, а по сім часї має п. Рудик предложити докази своїх закидів.

Злоріло 50 домів.

В місточку Ste Marie de Beauce, в провінції Квібек, згоріло в ночи з пятниці на суботу 50 домів. 60 родин полишилось без даху над головою. Вогонь спричинив шкоди на 300.000 долярів. В місточку нема пожарної дружини і мешканці мусїли безрадно приглядати ся, як попеліє їх майно, їх добуток. Аж над раном в суботу прибули на поміч пожарні бриґади з поблизьких місточок і їм удалось уратувати решту домів, яких вогонь ще не вспів обхопити.

Через піятику. уратувались від смерти.

Два моряки, які повнили службу на корабли, що плавав по озері Супіріор, відпливаючи з Порт Артур, Онт. до східних міст, уратували своє житє завдяки піяньству. В часї, іменно, коли корабель, на котрім вони служили, мав відплисти від берега, запились в готели до безпамяти і позістали на суші. Корабель сей, підчас повставшої бурі, про яку ми згадували в попереднім числі, затонув серед озера, а з ним утопилась ціла залога. Лишились тільки два згадані щасливці-піяки, що полишились на суші. — Сего случаю однак, нехай не беруть собі дуже до серця любителї алькоголю, бо се мабуть чи не одинокий випадок, де піяньство уратувало житє, коли між тим є воно власне причиною десяток, або навіть сотк случаїв смерти.

Робітнича партія в Канаді.

З Лондидону доносять, що в Канаді має повстати в короткім часї робітнича партія на подібних основах як в Анґлії.— Канадийські робітничі делеґати, які недавно були в Анґлії обговорювали подробиці в який спосіб уформувати сю партію. Делеґати сї заявили, що в східних провінціях Канади, головно в фабричних центрах є досить богато виборчих округів, в яких робітники творять більшість, та в яких кандидати партії робітничої можуть вийти послами так до провінціональних, які і до домініяльного парляменту. Загально сподіють ся, що з приїздом Г. Ленсбурого до Канади, рішить ся питане повстаня та діяльности робітничої партії.

Британійське горожаньство для Канадійців.

Справа признаня британійського горожаньства для мешканців Канади стоїть на добрім місци. Анґлійське правительство повідомляє, що ся справа буде предложена до ухвали на найблизшій сесії анґлійського парляменту та сподіє ся, що перейде без ніяких протестів або застережень. — Ся сама справа буде предложена також в короткім часї до ухвали канадійському парляментови в Отаві і після сього ми станемо вже дійсними британійськими горожанами з таким самим правом, як перший лїпший мешканець Лондону.

Нова желїзниця поперек Канади.

На найблизшій сесії парляменту має внести аплікацію о заінкопороване нова компанія, що хоче будувати желїзну дорогу поперек Канади, від Атлянтійського до Тихого Океану. Компанія має називати ся All Red Railway Co.

Желїзниця має зачинати ся на березї Атлянтійського океану на границї поміж Квібеком а Лябрадором, а кінчити ся має над Тихим океаном у Дір Інлет, коло острова Кінґ.

Лінія буде йти на північ від 52 рівнобіжника понад озером Вінніпеґ, перетне Гудсон-бейську желїзницю над озером Корморант, перейде до Лякля Біш в Альберті, а звідти до Атабаска, Піс Ривер Кросінґ, Нічеко Велий в Брітіш Колюмбії і до Тихого Океану.

Компанія має також намір побудувати кілька галузий: одну з Мартінс Фолс до Вінніпеґу, другу з Вінніпеґу до Мус Лейк, третю з Піс Ривер до Юкон четверту з Перібонка Ривер до головної своєї лінії в Квібеку.

Канцелярія Нотаріяльна

Сли хочете купити шіфкарту до або зі старого краю. Виміняти або післати гроші до краю. Продати або заміняти фарми, гаси, лоти, або виробити позичку, або сли хочете полагодити яку справу старокраєву або тутешню, то у давайтесь до нас з довірєм, а ми Вас обслужимо чесно, совісно за умірковавним винагородженєм.

В нашім офісі працює Українець, котрий має судову практику в старім краю

Пишіть або приходіть на адресу:

Fenson & Schiller

НОТАР і КОМІСАР УРЯДОВИЙ

854 Main str. Winnipeg, Man.

Phone St. John 162.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

МАЛПЯЧЕ ЗЕРКАЛО.

(Листи з Канади і про Канаду до „Канади")

VIII. Лист.

Годі сьміятись!

Годі сьміятись... Перед нашими очима пересунулась ціла ґалерия типів і подій, які можуть будити сердечний сьміх, але сьміх крізь сльози. Сьміємо ся, а рівночасно тиснуть ся до очий сльози. Чуєш, як укритий демон голосить:

„Народе без путя, без чести і поваги"!

Лице палить сором. Невже нам судила ся роля тільки паяців, які все і всюди мають зобрати на сцені оплески — але тільки як паяци?

Оглядаєш ся кругом і бачиш себе серед моря многих культурних народів, що заселюють безмежні простори північної Америки і страх стиває кров в твоїх жилах. Всї сї народи ростуть, витворюють собі відповідні услівя національного житя та всї глядять на нашого фармера жадним оком голодного вовка. Зігнавши наших хлїборобів на найгірші землї в багна, мочари неужитки і в отруйні околиці, куди не годить ся висилати навіть проступника, якого за кару мають депортувати на примусові роботи, спутавши їх сітию довгів, відібравши їм спромогу збувати свої потом і кровю скупані плоди, сї вовки дожидають тільки нагоди, щоби сему галицькому вигнанцеви, що спішив сюди, як до обіцяної землї, загарбати усе, навіть се, що йому остало як одинока дідівщина зі старого краю — рідну мову і його віру. Сотки гиен, платних аґентів ненажертого смока, що дибає на нашу загибіль, сотки всїляких дурисьвітів, прічерів, викроплених Бог зна ким попів, що навіть і не мріють про добро нашого чоловіка, увихають ся між нашими фармерами і робітниками і при помочи горівки, інтриґи, несовістних обіцянок, підлих обманьств і т. п. ведуть їх до погибелї, стараючи ся звести їх до ролї Муринів, зробити їх дійною коровою инших народів, яким сї запроданцї служать, а серед яких наш народ стоїть безрадний, застрашений, немічний, непевний о своє завтра. Чи-ж на се їхав наш мужик до Америки, покидаючи там в ріднім краю свої села свої кровавицею дідів скроплені загони, своїх добрих сусїдів гроби своїх ботьків, братів, сестр, і лїточок любий звук своїх звонів, що напував їх спокоєм, заколисував їх смуток, вливав в їх зболїлі серця насолоду, розраду і надію?

Годі сьміятись..... Дивиш ся на ґалерію сих типів, що вважають ся провідниками народу, а відтак відводиш погляд і споглядаєш на сїру масу обдертих, голодних, розпитих, зневірених робітників і чуєш в душі тихий докір. А може і ти найдешся між тими, з яких ти так сердечно сьміяв ся? І може ти і ти витиснув сльози з ока одного з сих чорноробів? Може і ти-хоч несьвідомо, або мимовільно — працював над поверненем свого „меньшого брата" на сего раба, якого використає ситий Анґлієць, що хоче панувати над десятками других народів? Хто з нас має чисту совість? — Мамона осліпила наші очи, жажда доляра вбила в нас почуте правди, здавила в нас любов до сих, зносеред яких ми вийшли, видерла нам привязане до сего, чим ми колись дорожили і чим дорожили наші батьки і ми затратили дорогу. Бо хиба ми ідемо правою дорогою? Хиба є у нас така ясна ціль і непохитна воля працювати для здвиженя храму щастя наших заморських земляків, яких вигнала між чужинців та сама розпука яка колись гнала тисячі кривджених наших батьків на Днїпрові пороги і на Поднїпрове? Мабуть не в богатьох?

Що-ж з сего виходить? Всяке підозріне веде до чину; і як ми осьвідомимо собі, що ми дотепер ішли не зовсїм відповідною дорогою, або робили не все те, що годилось і як годилось, то се повинно нас повернути на відповідну дорогу. Хто шукає дороги, сей може легко зблудити і не одно треба єму простити. Ходить лиш о се, аби шукати і старатись найти властиву дорогу. Канада для нас нова земля; все тут щойно в повні, все ще дожидає остаточного оброблення, викінченя. Добре треба розважити, заки покладе ся руку до остаточного заложеня угольного каменя і трівких основ під будову канадийського українського житя. Треба дрібку поперетесвня, а що найважнїйше чистої руки. Брудна рука, ведена несовістностю і жалобою наживи не здвиже нїчо трівкого і з сего сьвідомість братись до дїла. Я далекий від сего, аби робити кому закид; я вірю в се, що в тутешнїх суспільних діячів була щира воля -- не було лиш певних крітерій і самоконтролї в діланю. Не думаю також накидатись з якимись порадами, бо знаю, що люди, які знають Канаду далеко лїпше від мене, знають так само краще від мене, що і як їм робити. Та се не спиняє мене аби виповісти свій погляд на можливо найуспішнїйше доведене до цїли задушевних бажань тутешнього громадяньства, і гадаю, кождий зі мною згодить ся.

Розбиті на десятки релїґійних і суспільних чи політичних фракций не вдіємо нїчого. На таку диференціяцію можуть собі позволити ті ся не ре е загрожені в своїм істнованю, а які противно можуть загрожувати другим. Всї ті поділи і розбиття на партиї чи гуртки є ослабленем. Хиба ми такі дурні аби могли себе ослаблювати і то нарочно та сьвідомо?

Не вдіємо також нїчого, як будемо вести політику опозицийну. Аж на то слабі ще в нас сили, аби наша опозиция могла комусь загрожувати чи боляти. Бодай ще тепер, як довго ми ще не зорґанізовані.

І тому, на мій погляд, лишаєсь нам одна дорога: залишити всяку політику гуртків, яка веде тільки до сварів і партизанки, закинути так само релїґійну колотнечу і змаганє зробити на силу нашу церков сектацтскою на взір церкви анґлійської; ставити нашому народови його давню церков батьків, з якою народови було і є добре в старім краю і щойно скріпивши ся в сей спосіб повести політику реальну т. зн. старати ся правительству диктувати свої домаганя. А добувши відповідні полегші, ябі-би нам давали спромогу розвивати ся під зглядом національним і економічним успішнїйше, повести працю так аби ми могли станути поруч других пануючих в Канаді націй як новий чинник політичний. А спромоги до сего в нас є цїлковито, бодай в кількох канадийських провінциях, ми становимо поважний процент населеня і на будуче годі буде правлячим чинникам недобачувати нашого істнованя, або старатись його недобачувати. В Манїтобі в сій хвилї керма спочиває в руках консервативної партиї, яка дотепер виявила досить охоти не спинювати нашого національного розвою і узглядняти бодай найбільш пекучі наші потреби і домаганя. Не бачимо сї доброї волї у противників консервативної партиї, у лїбералів. Хиба не треба говорити які з сего випливають висновки. Не кажу, аби запродувати ся партиї з тїлом і душею, без огляду на реальні з сего користи для народу. Тай особистий інтерес мусить бути рішучо виключений, Добро народу понад все! А щоби його осягнути, треба нам скріпити ся на стільки, аби ми були комусь потрібні. А скріпимо себе тільки єдностю і орґанізацією. Покладаю найбільше надії на зреалізоване сих бажаних ідеалів розумною і поважною пресою, а відтак працею ідейних і орґанізованих учителїв і духовеньства, духовенства справжнього, що має певну практику в громадянській працї і певну дозу ідеалїзму та охоти до посьвяти. По містах до сих робітників ще треба долучити міньску, сьвідому ідейну інтелїґенцію.

На закінчене зазначу, що своїми образками не хотїв я нікого обидити. Моя цїль була подати лиш образ вражінь, яких я зазнав, дивлячись протягом двох місяців на тутешнє українське житє і поставити сей образ перед очи тим, що, освоївши ся з сим житєм через буденну привичку, не добачують, що в нїм хиба анормальне або погубне, — Хоч не виключаю можливости, що і я в дечім помиляюсь, або бачив дещо не у властивім сьвітлї. Та ідея, якою я руководив ся, малюючи сї чорні картини, моя добра воля, повинна мене оправдати.

Вінніпеґ, вересень 1913.

З сим листом „Малпяче Зеркало" мало закінчитись, в послїдній однак хвилї, коли сей лист був вже надрукований, отримали ми ще „доповненя" і „додатки" — так отже „Малпяче Зеркало" буде тягнутись ще дальше, на злість тим, що себе в нїм побачили. —

Ред.

С. В. КОЗА

НОТАР КРАЄВИЙ — КОМІСАР УРЯДОВИЙ

посїдає 10-лїтну практику в справах кримінальних і цивільних в Старім Краю і в Канадї.

В усїх справах удавайтесь на адрес:

663 MAIN Str. — перший поверх.

Phone: Main 4886 і 4979 Winnipeg, Man.

Замовляюча картка на „Канаду".

Прошу витати сю картку і післати адресу: „CANADA" 261 Fort Str. Winnipeg, Man

Ruthenian Publ Co. Ltd.

261 FORT Str. Winnipeg, Canada.

Прошу о висилку менї „Канади" почавши від.....

.....

Імя.....

Адреса.....

Почта.....